

Вступ

Краса та багатство української мови

1 I. Прочитайте. Чи згодні ви з думкою, висловленою в другому реченні? Відповідь поясніть.

Запашна, співуча, гнучка, милозвучна, сповнена музики й квіткових пахощів – скількома епітетами супроводиться визнання української мови...

Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе (Олесь Гончар).



II. Доберіть епітети, якими можна описати українську мову.

2 I. Прочитайте висловлення про мову. Яке вам сподобалося найбільше?



О мово рідна! Здаєшся ЗВУКОМ сопілки в полі, шептанням збіжжя на різних нивах, ШЕЛЕСТОМ верб, калини, тополі... (I. Кращук).

* * *

Слова – це КОЛЬОРОВІ камінці. Мало їх назбирати – треба ще навчитися з них УЗОРИ викладати (Ірина Вільде).

* * *

Наша мова як ЧАРІВНА пісня, що вміщає в собі й палку любов до Вітчизни, і ярий гнів до ворогів, і волелюбні думи народні, і НІЖНІ запахи рідної землі (II. Тичина).

* * *

Навіть така сувора НАУКА, як кібернетика, і та знайшла в українській мові свою першодомівку, адже маємо факт унікальний – ЕНЦИКЛОПЕДІЯ кібернетики вперше у світі вийшла українською мовою в Києві (Олесь Гончар).

II. Поміркуйте над запитаннями.

1. Чому звучання української мови порівнюють із музикою, звуком сопілки, шелестом дерев?
2. Чому, на вашу думку, Ірина Вільде порівнює слова з кольоровими камінцями?
3. У якому висловленні наведено доказ того, що українська мова – це мова науки та одна з найрозвиненіших у світі?

3 I. Порівняйте записані парами сполучення слів. У кожній парі оберіть одне, яке звучить милозвучніше.

Дивлюсь у воду – дивлюсь в воду, підняв угору – підняв вгору, степ і море – степ й море, дощ іде – дощ йде, над мною – наді мною.

II. Поміркуйте, завдяки чому досягається милозвучність української мови.

4 I. Випишіть синоніми до поданих іменників. Чи може синонімічне розмаїття бути підтвердженням багатства української мови?



гущавина



завірюха



II. Доберіть 3–5 синонімів до дієслова *говорити* або прикметника *фантастичний*. За потреби скористайтеся словником синонімів.

5 Вимовте повільно слова й спробуйте відчутти їхню мелодійність, красу. Які зорові та слухові образи викликають у вашій уяві виділені слова?

Журавка, веселка, перлина, черемшина, серпанок, смерічка, світлиця, височінь, доквілля, водограй, розмай, чорнобривці, щедрувати, ясночолій.



6 ПОСПІЛКУЙТЕСЯ. Як ви розумієте таке твердження: «Українська мова – мова вільних людей»?



7 І. Хто зможе з поданих букв скласти колоритні слова української мови?

ЛШНЬКІЕО	КРМЗНЙЕЕІ	ЩДХОУУ	ЗГРВААА
ГНТАУІ	ПАЛЯНИЦЯ		ЗТШКАІО
СМКЛКАОІІ	ГРНТКОЯО	ЦБТІІАІ	ОББЧАІ

ІІ. Уявіть, що вам потрібно на кожен день тижня придумати секретний пароль, який складався б з одного колоритного українського слова. Доберіть такі слова для своїх паролів.

Краса мови

Українська мова проста, легка, музикальна, співуча, дзвінка, повноголоса, безмежна, живописна, барвиста. Навіть іноземці, побувавши в Україні, відзначають ніжність, витонченість і милозвучність нашої мови. Мелодійне слово чарує всіх, хто слухає або читає його.

Милозвучності української мови сприяє чергування окремих голосних і приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, інтонування та наголошування слів, використання паралельних прийменників (*у – в, з – зі – із*), сполучників (*і – й*) тощо. У мовному потоці звуки сполучаються так, що створюється плавне, приємне, ритмічне мовлення.

Багатство мови

Багатство української мови – у розмаїтті словникового складу; величезній кількості фразеологізмів, крилатих висловів, синонімів; у різноманітності суфіксів і префіксів; стрункості та гнучкості граматики. Неоціненним скарбом є кличний відмінок.

Українська мова здатна задовольняти найвибагливіші потреби спілкування, нею можна виражати найскладніші наукові поняття та найтонші людські почуття.